

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Vejledning om underretningspligten

– til ansatte på fri- og privatskoler,
efterskoler og frie fagskoler

Indhold

1	Indhold	2
---	---------	---

2	Forord	5
---	--------	---

3	Indledning	6
---	------------	---

4	Underretningspligten	8
---	----------------------	---

5	Tegn på mistrivsel eller bekymringstegn	10
	5.1 Bekymrende fravær	10
	5.2 Risikofaktorer og omsorgsvigt	11
	5.3 Vold og overgreb	12
	5.4 Overgreb	13
	5.5 Ekstremisme og radikalisering	13
	5.6 Æresrelaterede konflikter	14

6	Det gør du, hvis du er bekymret for en elev	16
	6.1 Inddragelse af din leder	16
	6.2 Inddragelse af eleven	16
	6.3 Inddragelse af elevens forældre	16
	6.4 Inddragelse af politiet	17
	6.5 Underretning med det samme	17
	6.6 Hvad betyder tavshedspligten?	17

7	Ledelsens forpligtelser	19
8	Sådan underretter du kommunen	21
8.1	Udformning af underretningen	21
8.2	Hvilken kommune skal underretningen sendes til?	21
9	Kommunens behandling af din underretning	22
9.1	Registrering af underretningen	22
9.2	Kommunen orienterer familien	22
9.3	Du har krav på en tilbagemelding	22
9.4	Hvilke foranstaltninger kan kommunen iværksætte?	22
10	Underretning af Ankestyrelsen	24
11	Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med underretninger	25
12	Regelgrundlaget	26
13	Kontaktinformationer	28
14	Andet fagligt vejledningsmateriale	29
15	Regler	30

1 Forord

Alle børn og unge fortjener en tryk barndom. En barndom, hvor forældre, familie, daginstitution og skole skaber de bedste rammer for barnet og støtter dets sunde udvikling. En barndom, hvor barnet møder omsorgspersoner, der sørger for et miljø, hvor der er mulighed for nysgerrigt at lære og trives.

Desværre er dette ikke altid tilfældet. Nogle børn udsættes for vold eller andre overgreb eller har brug for særlig støtte. I for mange tilfælde opdages det ikke i tide, og børnene og deres familier får ikke den hjælp, der kunne have gjort en forskel.

Nogle børn lever med forældre med misbrug eller psykisk sygdom. I nogle familier er der vold, eller børnene begrænses af familien i deres muligheder for et almindeligt børne- og ungdomsliv. Børnene siger ofte ikke noget om det.

Derfor er det vigtigt, at de professionelle voksne lærer at se tegn på mistrivsel og omsorgssvigt, og at de reagerer på det.

Som ansat på en fri- og privatskole, efterskole eller fri fagskole har man, ligesom offentligt ansatte, en skærpet underretningspligt. Man har således pligt til at handle, hvis der er grund til at antage, eller hvis man har kendskab til, at et barn har behov for særlig støtte eller har været udsat for vold eller overgreb. Det er den enkelte ansattes pligt at underrette kommunen, så eleven og eventuelt også familien kan få hjælp.

Det er samtidig skoleledelsens pligt at sørge for, at der er de rigtige rammer på skolen for, at mistrivsel hos eleverne opdages, at de ansatte kender deres underretningspligt, og at der underrettes, når der er behov for det.

Denne vejledning er rettet til alle ledere og ansatte på fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler, og den omhandler den skærpede underretningspligt, tegn på mistrivsel som omsorgssvigt, overgreb, radikalisering og æresrelaterede konflikter - alle tegn, som ansatte på frie skoler skal reagere på. Vejledningen omhandler også samarbejdet med forældre, kommunen og andre myndigheder.

Regeringen er meget optaget af at hjælpe udsatte børn, og denne vejledning er ét vigtigt redskab til, at vi sammen kan hjælpe børn i tide.

Pernille Rosenkrantz-Theil

Børne- og undervisningsminister
Oktober 2020

2 Indledning

Denne vejledning er til dig, der arbejder på en friskole, en privatskole, en efterskole eller en fri fagskole. Som ansat har du ligesom offentligt ansatte en skærpet underretningspligt, uanset om du er leder, lærer, børnehaveklasseleder, pædagog, pædagogmedhjælper eller ansat som pedel eller andet teknisk personale. Du skal underrette kommunen, hvis du i forbindelse med dit arbejde bliver bekymret for en elev på din skole.

Vejledningen her skal sikre, at du kan medvirke til en tidlig indsats for at imødekomme elevens behov for hjælp. Underretningspligten er personlig, og at det er dit personlige ansvar at underrette, når det er nødvendigt. Det er din opgave at være med til at sikre, at kommunen får besked, så den kan iværksætte støtte og hjælp til børn og unge, der mistrives, og som har behov for særlig støtte. Det er som hovedregel god praksis at inddrage skolens ledelse i denne opgave, men du må ikke tilsidesætte din personlige underretningspligt.

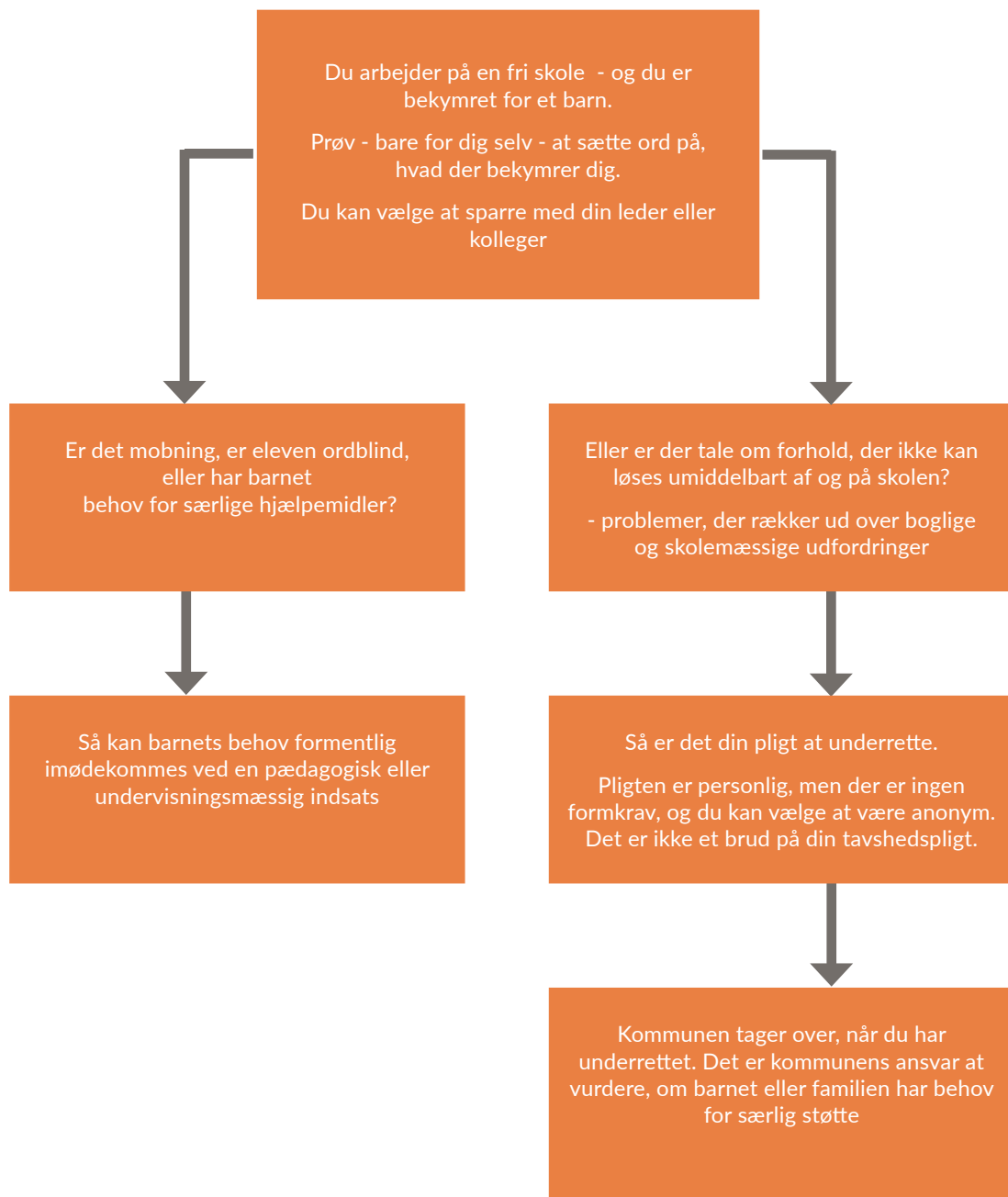
Ligesom ansatte på folkeskoler og i dagtilbud skal du derfor sørge for at underrette kommunen, hvis du er bekymret for et barn eller en ung. Det er derimod ikke dig, der skal afgøre, hvad der skal ske derefter. Det er kommunen, der har ansvaret for at undersøge barnets eller den unges forhold og vurdere, om barnet eller familien har behov for særlig støtte. Hvis du oplever, at kommunen ikke reagerer på din underretning eller ikke iværksætter (tilstrækkelig) støtte til barnet eller den unge, kan du underrette Ankestyrelsen, der kan tage sagen op af egen drift. Det anbefales, at du forinden har taget kontakt til kommunen igen, da kommunen kan have iværksat støtte, som du ikke er bekendt med.

Du skal som ansat kende reglerne for underretning om børn og unge, og du skal vide noget om rammerne for samarbejdet med kommunen. Denne vejledning beskriver, hvordan du henvender dig til kommunen, hvad kommunen foretager sig, og hvilke tilbagemeldinger du kan forvente fra kommunen. Vejledningen beskriver også muligheden for underretning til Ankestyrelsen.

Der kan være mange forskellige årsager til, at du er blevet bekymret for et barn eller en ung. Det kan være, at du har set tegn på fysiske eller psykiske overgreb, at du har set tegn på radikaliserings, eller at du har set barnet eller familien ændre adfærd på en måde, der i øvrigt giver dig anledning til bekymring.

Vejledningen giver dig en række eksempler på situationer og tegn, der kan give anledning til at underrette. Du kan i denne vejledning også læse mere om lovgrundlaget, tavshedspligtens betydning, tegn på mistrivsel, bekymrende fravær, omsorgssvigt, overgreb, ekstremisme, radikaliserings og æresrelaterede konflikter.

Denne vejledning skal ses som et supplement til kapitel 4 i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9142 af 26. februar 2019 om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier.

3 Underretningspligten

Underretningspligten er beskrevet i serviceloven:

Servicelovens § 154 beskriver den generelle pligt for alle borgere til at underrette, hvis man får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer barnets sundhed eller udvikling i fare.

Servicelovens § 153 beskriver underretningspligten for alle personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv. Det er det, der kaldes den skærpede underretningspligt. Det fremgår af bestemmelsen, at social- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre persongrupper end offentligt ansatte. Det er fastsat i bekendtgørelse nr. 1466 af 16. december 2010, at den skærpede underretningspligt også gælder for ansatte ved frie grundskoler og frie kostskoler (i dag efterskoler og frie fagskoler).

Du kan læse ordlyden af de relevante bestemmelser i afsnittet om regelgrundlaget.

Bestemmelsens indhold

Som ansat på en fri- og privatskole, en efterskole eller en fri fagskole har du ifølge den nævnte bekendtgørelse pligt til at underrette kommunen, hvis du har grund til at antage eller har kendskab til, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte eller har været udsat for vold eller andre overgreb. Forpligtelsen omfatter alle ansatte og ledere. Derudover har ledelsen pligt til at sikre, at de ansatte kender deres skærpede underretningspligt.

Hvornår har et barn brug for særlig støtte?

Et barn eller en ung har behov for særlig støtte, hvis behovet ikke kan opfyldes af de tilbud, som i almindelighed står åbne for børn eller unge og deres familier, for eksempel dagtilbud og klubtilbud. Formålet med særlig støtte er at sikre, at børnene opnår de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten kan for eksempel have som formål at understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse.

Indholdet af "særlig støtte"

Med særlig støtte sigtes primært til støtte efter servicelovens kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge. Det er således først, når barnet eller den unge antages at have et behov for særlig støtte efter servicelovens regler, at underretningspligten indtræder, det vil sige i de tilfælde, hvor det almindelige systems redskaber ikke er tilstrækkelige. Hvis der er tale om vold og overgreb, skal der altid underrettes.

Nogle problemstillinger omhandler isolerede skolemæssige udfordringer, som kan løses inden for det almindelige system. Det kan for eksempel ske ved en pædagogisk og undervisningsmæssig indsats på skolen, der hjælper og støtter eleven gennem en periode med mistrivsel. I sådanne tilfælde vil der som hovedregel ikke være behov for at underrette kommunen.

Som eksempel kan nævnes, at der ikke er underretningspligt:

- hvis elevens forhold alene kan begrunde en specialpædagogisk indsats efter reglerne i lov om friskoler og private grundskoler mv. og lov om efterskoler og frie fagskoler.
- der er tale om forhold, der vedrører selve undervisningsmiljøet og derfor tilsiger en indsats efter reglerne i Bekendtgørelse nr. 225 af 6. april 2018 om behandling af klager til Dansk Center for Undervisningsmiljø om mobning og lignende.

Bemærk, at den skærpede underretningspligt (og dermed denne vejledning) alene omhandler underretninger vedrørende personer under 18 år. Hvis du er bekymret for en ung, som er fyldt 18 år, kan du kontakte den kommune, hvor den unge bor eller sædvanligvis opholder sig, og forhøre dig om, hvilke muligheder der er for at hjælpe den pågældende.

4 Tegn på mistriivsel eller bekymringstegn

Du skal som professionel voksen på en fri-og privatskole, en efterskole eller en fri fagskole skole altid reagere på tegn på mistriivsel eller bekymringstegn hos de børn og unge, du er i kontakt med. Mistriivsel kan vise sig på mange forskellige måder. Derfor skal du også være opmærksom på mange forskellige tegn, der kan hænge sammen med mistriivsel. Det vil altid være en professionel vurdering. Nogle gange vil et enkelt eller få tegn være nok, andre gange skal der flere tegn til.

Nedenfor gennemgås en række tegn på mistriivsel eller bekymringstegn. Der er ikke tale om en udtømmende liste over forhold eller tegn på forhold, der kan give anledning til underretning af kommunen. Hvis der er grund til at være bekymret, er det således vigtigt, at du handler – også selv om der ikke foreligger de tegn, der gennemgås nedenfor.

En underretning er udtryk for omsorg, og det er vigtigt, at du ikke – for eksempel på grund af et misforstået hensyn til forældrene - undlader at gå videre med din bekymring. Hvis du vurderer, at et barn eller en ung viser tegn på dårlig trivsel, mistriivsel, omsorgssvigt eller på anden vis er truet i sin udvikling, som ikke kan klares med de redskaber, som dit arbejdssted normalt kan trække på, skal du underrette kommunen. Uanset hvordan du måtte betragte forældrenes forhold.

4.1 Bekymrende fravær

Fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler er ikke ligesom folkeskolen forpligtede til at indrapportere fraværsoplysninger. Skolerne skal dog sikre sig, at deres elever opfylder undervisningspligten, og derfor skal de også tage hånd om bekymrende fravær. Bekymrende elevfravær kan både være meddelt/aftalt fravær og fravær, som forældrene ikke har kendskab til. Begge typer af fravær kan give anledning til bekymring hos dig som ansat, og der kan i nogle tilfælde være grund til at underrette kommunen. At fraværet er meddelt/aftalt betyder ikke nødvendigvis, at fraværet ikke er bekymrende, idet fraværet for eksempel kan være forældrenes måde at dække over familiens udfordringer. Ikke meddelt/aftalt fravær dækker over, at eleven er udeblevet fra skolen, uden at forældrene har givet skolen besked om det, eller uden at skolelederen har givet tilladelse til fraværet. I så fald skal skolen kontakte forældrene og finde ud af, hvorfor eleven ikke er mødt op til undervisningen. Bekymrende fravær kan også skyldes sygdom, skolevægring, eller andre årsager og kan i sig selv være grund til at underrette kommunen. Langvarigt eller hyppigt fravær kan således være et tegn på, at eleven står over for sociale udfordringer, for eksempel kan familien være præget af sygdom, misbrug eller andre problemer, som kan forårsage, at barnets eller den unges sundhed og udvikling bringes i fare, og som betyder, at barnet eller den unge har brug for støtte efter servicelovens regler.

I forbindelse med langvarigt fravær er det også relevant, at være opmærksom på ufrivillige udlandsophold (populært kaldt genopdragelsesrejse). Det kan blandt andet finde sted, når børn eller unge afviger fra familiens forventede adfærd (æreskodekset) i forhold til omgangskreds, påklædning, seksualitet, kriminel adfærd eller lignende og på den måde har krænket familiens ære.

Det nationale team af sikkerhedskonsulenter kan yde sparring og rådgivning ved bekymring eller konkret viden om ufrivillige udenlandsophold. Læs mere om sikkerhedskonsulenterne her: uim.dk/arbejdsomraeder/aeresrelaterede-konflikter-og-negativ-social-kontrol/tilbud-og-vaerktøjer-til-fagfolk/copy_of_radgivning-og-kurser.

4.2 Risikofaktorer og omsorgssvigt

Risikofaktorer

Der findes en række risikofaktorer, som kan true et barns eller en ungs velfærd og sikkerhed, som du bør være særligt opmærksom på, og som kan indebære, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Nedenfor er eksempler på risikofaktorer:

- Børn, der har mistet en forælder eller søskende
- Alvorlig fysisk eller psykisk sygdom i familien
- Børn med traumer og børn af traumatiserede forældre (for eksempel forældre, der har været i krig, børn af flygtninge)
- Børn i skilsmissefamilier
- Børn i familier med økonomiske problemer eller familier med langvarig ledighed, svag eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet
- Børn i lukkede, religiøse miljøer.

Omsorgssvigt

Omsorgssvigt kan både være fysisk og psykisk. Når et barns basale behov for kærlighed, tryghed, beskyttelse og stimulation ikke opfyldes, er der tale om omsorgssvigt, der ofte får alvorlige konsekvenser for barnets udvikling.

Der findes ingen endelig tjekliste for, hvornår et barn udviser tegn på psykisk eller fysisk omsorgssvigt. Nedenfor er beskrevet en række tegn, du eksempelvis som ansat kan lægge mærke til, når du skal vurdere, om et barn er udsat for omsorgssvigt eller overgreb.

Tegn på omsorgssvigt hos børn

Tegn ved forældrene:

- Misbrug – møder for eksempel gentagne gange påvirket op på skolen
- Ekstrem selvoptagethed – har svært ved at fokusere på barnet frem for sig selv
- Følelsesmæssig uformåenhed – udviser for eksempel systematisk adfærd, hvor barnet afvises, ignoreres, trues, omtales i krænkende termer, osv.
- Uforudsigelighed – eleven bliver ikke hentet fra skole, hentes af mange forskellige personer
- Isolation – eleven holdes hjemme i lange perioder, hindres samvær med andre børn
- Højt konfliktniveau eller vold i familien
- Barnet efterlades alene uden opsyn i længere tid.

Tegn ved elevens samspil med andre:

- Eleven udviser asocial adfærd – eleven er belastet af egen aggressive, destruktive adfærd
- Eleven udviser ukritisk og kontaktsøgende adfærd
- Isolation – eleven trækker sig fra børnefællesskabet
- Uformåenhed – eleven kan ikke følge med eller være med i faglige og/eller sociale sammenhænge.

Forsømmelse - tegn ved vækst og påklædning:

- Eleven udviser asocial adfærd – eleven er belastet af egen aggressive, destruktive adfærd
- Eleven udviser ukritisk og kontaktsøgende adfærd
- Isolation – eleven trækker sig fra børnefællesskabet
- Uformåenhed – eleven kan ikke følge med eller være med i faglige og/eller sociale sammenhænge
- Eleven vokser ikke som han/hun skal – vægt/højde
- Eleven har ikke aldersvarende eller årstidsbestemt påklædning
- Elevens hygiejne er forsømt
- Eleven har problemer med kostvaner – er fx ekstremt sultent eller spiser alt for lidt eller alt for meget.

Tegn ved elevens psykiske tilstand:

- Usædvanlig frygtsom, forstemt, forskræmt og/eller indelukket adfærd
- Usædvanlig nedtrykt, apatisk eller bedrøvet adfærd
- Urolig, højtråbende, omkringfarende eller destruktiv adfærd
- Angst eller paranoide forestillinger: "Verden er farlig at færdes i".

Du kan se mere om omsorgssvigt på Børns Vilkår's hjemmeside, som indeholder oplysninger og beskrivelser, der kan være til hjælp blandt andet i forbindelse med vurderingen af, om en elev er udsat for omsorgssvigt, se bornsvilkar.dk/det-goer-vi/svigt/saad-an-spotter-du-omsorgssvigt. Som ansat på skolen kan du også benytte Børns Vilkår's FagTelefon, hvis du har brug for vejledning i forbindelse med vurderingen af, om en bekymring har en sådan karakter, at der bør underrettes, se bornsvilkar.dk/det-goer-vi/fagtelefonen.

4.3 Vold og overgreb

Fysisk og psykisk vold og seksuelle overgreb har vidtrækkende konsekvenser for børn og unge, og som lærer og voksen skal du være meget opmærksom på at gøre, hvad du kan for at opspore og stoppe overgrebene, da børnene er afhængige af, at de voksne tager ansvar og handler.

Ifølge Socialstyrelsen findes der ikke entydige tegn og reaktioner på, at et barn eller en ung har været udsat for seksuelle og voldelige overgreb. Barnet kan i sin adfærd vise tegn på mistrivsel, og det er derfor et vigtigt element i opsporingen af seksuelle og voldelige overgreb mod børn, at fagfolk, herunder også lærere, er i stand til at se, tolke og handle på børn og unges tegn og reaktioner på mistrivsel.

Socialstyrelsen

har beskrevet en række mulige tegn og reaktioner, symptomer og indikatorer på seksuelle overgreb. Tegn og reaktioner er opdelt i tre kategorier:

- Sociale og adfærdsmæssige tegn og reaktioner, herunder eksempelvis seksualiseret adfærd, leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres, tab af kompetencer, spiseforstyrrelser, udviser voksen seksuel adfærd, påfører sig selvforskyldt skade og/eller frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder
- Fysiske tegn og reaktioner, herunder eksempelvis skader på kroppen, har svært ved at sidde eller gå, blod i underbukserne, ufrivillig vandladning, klager over smerter i underlivet, vanskeligheder ved kropslig kontakt og berøring og/eller mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne
- Psykiske tegn og reaktioner, herunder eksempelvis tristhed, isolation, angst, uforklarlig gråd, apati, skamfølelse, forvirring omkring kønsidentitet, mistillid til andre og/eller mistillid til voksne.

Fysiske tegn på vold og overgreb kan også være for eksempel:

- Uforklarlige blå mærker
- Uforklarlige brandsår
- Kropsmærker efter afstraffelse – bid, rivemærker, røde plamager
- Eleven virker håndskey

Ofte vil børn og unge udvise diffuse tegn, som ikke entydigt kan henføres til et seksuelt eller voldeligt overgreb, men det er afgørende at reagere ved enhver begrundet mistanke om overgreb.

4.4 Overgreb

Med 'overgreb' menes strafbare handlinger omfattet af straffelovens kapitel 24-26 samt § 210 og 213. Det kan altså både være fysisk og psykisk vold samt seksuelle overgreb. Det er tilstrækkeligt, at du har en begrundet mistanke, og det er ikke op til dig som fagperson at vurdere, om forholdet er strafbart, før du foretager en underretning. Se også afsnit 5.3 om anmeldelse til politiet.

Du kan læse mere om emnet på Socialstyrelsens hjemmeside under emnet "Børn" og "overgreb" eller hos videns-centeret SISO, der tilbyder rådgivning og konsulentbistand i overgrebssager.

4.5 Ekstremisme og radikalisering

Ekstremisme betegner personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med. Betegnelsen omfatter blandt andet venstreekstremisme, højreekstremisme og militant islamisme. Derudover er ekstremisme ofte kendetegnet ved manglende respekt for andre menneskers frihed og rettigheder og for institutioner og beslutningsprocesser i det repræsentative demokrati. Ekstremisme indebærer desuden ofte forenklede verdensopfattelser og fjendebilleder, hvor bestemte grupper eller samfundsforhold ses som truende. Endelig vil ekstremisme ofte være karakteriseret ved lukkethed og fokus på et opfattet modsætningsforhold mellem 'os' og 'dem'.

Radikalisering betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger efter ekstremistisk ideologi. Radikalisering er således en samlebetegnelse for en række forskellige dynamikker og processer, der kan indgå i et individs eller en gruppes vej til ekstremisme.

Hvis et barn eller en ung udviser tegn på radikalisering eller ekstremisme, er der grund til at være bekymret, og du skal her være opmærksom på din underretningspligt. Nedenfor fremgår en række opmærksomhedspunkter, du som fagperson kan være opmærksom på. Punkterne er ikke en tjekliste, men et hjælpeperedskab, og bør ses i sammenhæng med hinanden.

Opmærksomhedspunkter

- Viser stor optagethed af en bestemt sag eller person
- Udtrykker foragt for og intolerance over for andres holdninger
- Har en prædikende og moraliserende adfærd
- Udviser tilknytning til ekstreme budskaber gennem sin påklædning, sit udseende eller brug af totalitære symboler
- Opsøger hjemmesider, litteratur eller film med ekstremistiske eller voldslegitimerende budskaber
- Truer, chikanerer eller udøver socialt pres over for andre
- Er involveret i begivenheder med hadefulde eller voldslegitimerende budskaber eller udbreder voldslegitimerende budskaber, for eksempel via sociale medier
- Udviser voldsparathed
- Viser interesse for at rejse til udlandet og deltage i konflikter eller træningsaktiviteter, hvor ekstreme grupper er involveret.

Samtidig med at du underretter, kan du henvende dig til dit lokale infohus gennem kommunens SSP-samarbejde. Infohuset er et kriminalpræventivt samarbejdsforum, hvor blandt andet politi og kommune arbejder med forebyggelse af kriminelle handlinger med ekstremistisk motiv. Du kan også henvende dig direkte til politiet eller til hotlinen mod radikalisering på tlf. 41 74 90 90. Du kan læse mere om hotlinen på hjemmesiden www.antiradikalisering.dk.

Nationalt Center for Forebyggelse af ekstremisme har sammen med Børne- og Undervisningsministeriet udarbejdet brochuren Ekstremisme - Få øget kendskab til opmærksomhedspunkter og handlemuligheder i arbejdet med forebyggelse af ekstremisme, målrettet lærere, undervisere og skoleleder, se folderen her www.duu.dk/nyhed-foldere.

Du kan få mere viden om ekstremisme ved Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme. Centeret tilbyder blandt andet rådgivning, opmærksomhedsoplæg og opkvalificerende kurser om forebyggelse af ekstremisme. Læs herom på centerets hjemmeside www.stopekstremisme.dk.

4.6 Æresrelaterede konflikter

Ofrene for æresrelaterede konflikter er ofte unge piger og kvinder, idet det æreskodeks, der udløser konflikterne, primært handler om kontrol med kvindens seksualitet og ærbarhed. Unge mænd kan imidlertid også være ofre. Det kan for eksempel være i tilfælde, hvor den unge mand har en kæreste

imod familiens ønske, ved valg af ægtefælle, ved homoseksualitet eller i tilfælde, hvor en ung mand ikke kan eller vil leve op til familiens krav om at kontrollere et andet familiemedlem eller har en ifølge familien uhensigtsmæssig eller kriminell adfærd. Æresrelaterede konflikter kan for eksempel omhandle tvangsægteskab, negativ social kontrol eller ufrivillige udenlandsophold. Stærk negativ social kontrol kan medføre mistro og langvarige depressions- eller stresstilstande. Det er derfor vigtigt, at du handler på din bekymring, hvis du har mistanke om, at et barn eller ung er udsat for negativ social kontrol.

Som fagperson er der forskellige tidlige tegn, du kan være opmærksom på, hvis du er bekymret for, at en elev er offer for en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol.

Du kan blandt andet kigge efter, om eleven:

- giver udtryk for at være underlagt overvågning og kontrol af computer, telefon, påklædning, sit sociale liv, fritidsaktiviteter, færd og valg af venner
- følges til og fra skole af familiemedlemmer
- ikke deltager i fritidsaktiviteter
- har en unaturlig trang til at kontakte forældre eller søskende i skoletiden og/eller kontaktes ofte af familiemedlemmer på skolens område
- konsekvent ikke deltager i bestemte typer undervisning og skoleaktiviteter som lejrskole, idræt, seksualundervisning med videre
- virker bekymret, ensom, deprimeret, angst eller indelukket, er træt, uoplagt, umotiveret og har koncentrationsproblemer eller har relationsproblemer
- lider af psykosomatiske symptomer som ondt i hovedet og maven
- har forsøgt at begå selvmord eller udviser anden selvskadende adfærd
- ændrer sin påklædning
- lyver, virker mistroisk eller aggressiv og udfarende
- er rastløs eller virker ligeglad
- er påfaldende velfungerende
- begynder at stjæle eller at udvise anden afvigende adfærd
- begynder at dyrke overdreven sport.

Ovenstående signaler kan også være tegn på andre former for omsorgssvigt, som ikke er relateret til æresrelaterede konflikter.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har desuden sammen med Børne- og Undervisningsministeriet udarbejdet brochuren *Negativ social kontrol - Få øget kendskab til bekymringstegn og handlemuligheder* i arbejdet med negativ social kontrol, målrettet lærere og skoleledere, se folderen her www.duu.dk/nyhed-foldere.

Du kan finde mere viden, herunder rapporter, undersøgelser, podcasts og andet materiale vedrørende æresrelaterede konflikter her:

uim.dk/arbejdsomrader/aeresrelaterede-konflikter-og-negativ-social-kontrol.

5 Det gør du, hvis du er bekymret for en elev

Hvis du som ansat finder grundlag for at foretage en underretning, er det din personlige pligt at underrette. Det er hensynet til barnet, der tæller.

Underretningspligten omhandler ikke alene forhold, der har fundet sted i hjemmet, eller som er foranlediget af barnets forældre. Underretningspligten omfatter også forhold, der har fundet sted i fritiden eller på barnets skole eller andre steder. Der kan for eksempel være tale om, at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb i skoletiden, og at forholdet er begået af en ansat på skolen.

Uanset hvad, din bekymring vedrører, er det vigtigt, at du også lytter til barnet, og at du har en åben og inddragende dialog med barnet.

5.1 Inddragelse af din leder

Som ansat på skolen bør du som udgangspunkt drøfte din bekymring med din leder. Du er dog ikke forpligtet til at følge din leders indstilling i sagen.

Hvis din leder deler din bekymring, kan din leder underskrive og sende underretningen på grundlag af din bekymring, men det er dit ansvar, at underretningen bliver udformet og sendt, hvis du er bekymret for eleven.

Deler din leder ikke din bekymring og vurderer, at der ikke er grundlag for at underrette kommunen, skal du huske, at underretningspligten er personlig, og du bør overveje, om du er enig i din leders vurdering. Hvis du stadig vurderer, at der er grund til bekymring, er du fortsat forpligtet til at underrette kommunen. Din forpligtelse opfyldes således ikke af, at du orienterer din leder om din bekymring, hvis der er behov for en underretning til kommunen. Hvis din leder ikke reagerer, skal du som fagperson gøre det og selv underrette kommunen.

5.2 Inddragelse af eleven

Afhængig af alder og modenhed og den konkrete problematik kan det være en god idé at inddrage eleven og fortælle om den underretning, du vil udarbejde til kommunen, hvorfor du underretter, og hvad det kan betyde for eleven.

Du kan blandt andet fortælle eleven, at han/hun muligvis bliver indkaldt til en samtale i kommunen med en sagsbehandler, og at eleven har ret til at tage en bisidder med (en person over 15 år). Bisidderen kan være en, eleven kender og er tryk ved, eller det kan være en professionel bisidder, for eksempel fra Børns Vilkår.

5.3 Inddragelse af elevens forældre

Hvis du er bekymret for en elev, er det som udgangspunkt en god idé at inddrage elevens forældre i at løse problemet. Det kan du for eksempel gøre ved at indkalde elevens forældre til et møde om din bekymring. På mødet skal der lægges en klar plan for, hvordan du og forældrene sammen kan forbedre barnets trivsel. Hvis din bekymring er særlig alvorlig, bør din leder deltage i mødet med forældrene. Hvis du mener, at der er grundlag for at underrette kommunen, kan det – afhængig af, hvad bekymringen

drejer sig om – være en god ide at give forældrene mulighed for at læse og kommentere din underretning, men det er i sidste ende op til dig og ikke forældrene at vurdere, om der skal ske en underretning eller ej.

Såfremt underretningen drejer sig om en mistanke om overgreb, hvor en eller begge forældre er involveret, skal forældrene ikke orienteres om underretningen.

Forældrene skal heller ikke orienteres, hvis der er tale om negativ social kontrol, overvågning eller anden form for æresrelateret konflikt, hvor en eller begge forældre eller andre familiemedlemmer er involveret. Forældreinddragelse i æresrelaterede sager kan øge risikoen og forværre barnets/den unges sikkerhed.

Inddrag ikke barnets forældre,

hvis underretningen drejer sig om en mistanke om overgreb begået af en eller begge forældre, eller såfremt underretningen omhandler bekymring for æresrelaterede konflikter.

5.4 Inddragelse af politiet

Er der en begrundet mistanke om, at et elev bliver seksuelt misbrugt eller udsat for fysiske eller psykiske overgreb, bør du også anmelde forholdet til politiet. Det samme gælder, hvis du er bekymret for, at en elev er på vej til at blive radikaliseret eller er tiltrukket af ekstremistiske miljøer, personer eller ideologier eller er involveret i kriminalitet. Der findes på området for æresrelaterede konflikter, særligt uddannede ressourcepersoner hos politiet, som er tilknyttet hver politikreds i landet, som kan kontaktes. Det er en god idé i underretningen at oplyse, at du har anmeldt forholdet til politiet og i anmeldelsen til politiet at oplyse, at du har underrettet kommunen.

5.5 Underretning med det samme

Der kan forekomme tilfælde,

hvor ens bekymring angår så alvorlige forhold, at det er nødvendigt at inddrage de sociale myndigheder hurtigt. Det gælder fx, hvis du har grund til at antage eller kendskab til, at et barn eller en ung har været udsat for psykisk eller fysisk vold, seksuelle overgreb eller anden alvorlig omsorgssvigt. I sådanne tilfælde skal du straks underrette kommunen, så barnet eller den unge hurtigt kan få den rette hjælp.

5.6 Hvad betyder tavshedspligten?

For dig som ansat på en fri- og privatskole, en efterskole eller en fri fagskole gælder de samme regler om tavshedspligt, som gælder for offentligt ansatte. Samtidig fremgår det af vejledningen til serviceloven, at underretningspligten altid går forud for tavshedspligten.

Du skal derfor altid underrette, hvis du er bekymret for, at en elev ikke trives og kan have behov for særlig støtte. Du tilsidesætter dermed ikke din tavshedspligt ved at underrette kommunen om en elevs private forhold.

Du må også gerne drøfte fortrolige oplysninger om eleven med dine kolleger og din leder, såfremt drøftelsen tjener et sagligt formål.

Er der tale om en person under 18 år, har du som udgangspunkt ikke tavshedspligt i forhold til forældrene. Tavshedspligt over for forældrene kan imidlertid være nødvendig, hvis det er afgørende af hensyn til barnets forhold. Dette kan for eksempel være tilfældet, hvis videregivelse af fortrolige oplysninger til forældrene kan give anledning til alvorlige konflikter mellem barnet og forældrene.

Endelig skal du være opmærksom på, at du i en række tilfælde ikke skal drøfte en eventuel underretning af kommunen med forældrene. Det gælder i tilfælde, hvor en mistank om overgreb retter sig mod elevens forældre, eller hvor der er mistanke om en æresrelateret konflikt, for eksempel tvangsægteskab, ufrivillige udenlandsrejser eller social kontrol.

Din underretningspligt kan ikke komme i strid med GDPR (Den europæiske persondataforordning,) idet der efter GDPR kan videregives personoplysninger om børn og unge, herunder følsomme personoplysninger, hvis der er hjemmel i national ret. Servicelovens § 153 og § 154 om underretningspligt er en sådan hjemmel.

6 Ledelsens forpligtelser

Som leder på skolen har du den samme skærpede underretningspligt som alle øvrige ansatte. Derudover har du en forpligtelse til at understøtte de ansattes skærpede pligt til at underrette til de sociale myndigheder.

Frihed og folkestyre-kravet kan omfatte spørgsmål om en skoles overholdelse af andet end det, der følger direkte af friskoleloven. Det kan fx være tilfældet, hvis der er tale om lovgivning, som har betydning for, om en skole i hele sit virke forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre. Den skærpede underretningspligt har en sådan betydning. Derfor skal skolen i hele sit virke understøtte, at skolens medarbejdere og ledere foretager underretning til de sociale myndigheder, når de har pligt til det.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet anbefaler, at lederen sørger for, at der udarbejdes procedurer for, hvordan man som ansat på skolen skal reagere, hvis der er elever på skolen, der mistrives, og hvordan man underretter kommunen. Det er derudover vigtigt løbende at drøfte mistrivsel og underretningspligten, så alle ansatte, herunder nyansatte, er opmærksomme på deres skærpede underretningspligt. De ansatte skal dog løbende gøres opmærksom på, at procedurer m.v. ikke fratager den enkelte fra ansvaret for at underrette.

Det er endvidere vigtigt, at ledelsen på skolen, efter der er foretaget en underretning om en elev, fortsat sørger for at handle og støtte eleven bedst muligt med de redskaber, som skolen har til rådighed.

Styrelsen anbefaler

Styrelsen anbefaler, at skolen udarbejder skriftlige procedurer for, hvordan skolen håndterer underretninger, og hvordan skolen løbende sikrer, at medarbejderne kender deres skærpede underretningspligt.

7 Socialforvaltning, Skole, Sundhedspleje og Dagtilbud (SSD)

Er du bekymret for en elevs trivsel, udvikling eller sundhed, og har du brug for at afklare problemets omfang, inden du evt. underretter kommunen, kan du drøfte fortrolige oplysninger om eleven med relevante fagpersoner inden for rammerne af SSD-samarbejdet (socialforvaltning, skole, sundhedspleje og dagtilbud). Både fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler er omfattet af SSD-samarbejdet. Udvekslingen af oplysninger må kun ske, hvis den anses for nødvendig af hensyn til det tidlige forebyggende samarbejde. Udvekslingen skal ske på et møde og kan ske uden forældrenes samtykke. Hvis eleven er over 15 år, skal der indhentes samtykke fra eleven. Du bør dog kraftigt overveje, om en eventuel underretning kan afvente drøftelsen med de relevante fagpersoner, eller om der er behov for straks at underrette. Du skal også være opmærksom på, at din pligt til at underrette ikke opfyldes ved at drøfte forholdet med de nævnte fagpersoner. Underretningspligten er personlig, og det er dig som fagperson, der skal underrette, når det er nødvendigt.

Du kan læse mere om SSD-samarbejdet i pjecen 'Dialog om tidlig indsats – udveksling af oplysninger i det tværfaglige samarbejde og fagpersoners underretningspligt'. Pjecen kan hentes på Socialstyrelsens hjemmeside www.socialstyrelsen.dk.

8 Sådan underretter du kommunen

8.1 Udformning af underretningen

Der er ingen krav til, hvordan underretningen skal være udformet. Du kan således underrette både mundtligt og skriftligt. Du kan også vælge at underrette kommunen anonymt, det vil sige uden at oplyse dit navn m.v.

Gode råd: Når du skal underrette, er det en god ide at undersøge, om kommunen for eksempel har udarbejdet særlige retningslinjer eller skemaer til brug for underretning. Du er dog ikke forpligtet til at anvende et eventuelt særligt skema. Det er vigtigt, at underretningen er så præcis og konkret som muligt i beskrivelsen af elevens situation, og uden vurderinger.

En underretning bør som minimum indeholde:

- Kontaktoplysninger om eleven og eventuelt om elevens forældre
- Årsagen til, at du underretter kommunen.

Du skal ikke vurdere, hvilke tiltag der er brug for at iværksætte. Når du har underrettet kommunen, er det kommunens opgave at vurdere sagen og finde en løsning, hvis der viser sig at være behov for det.

8.2 Hvilken kommune skal underretningen sendes til?

Der kan i nogle tilfælde opstå tvivl om, hvilken kommune der skal underrettes, når du er bekymret for et barn, hvis barnet for eksempel opholder sig på skift i to forskellige kommuner, fordi forældrene er skilt.

Udgangspunktet er, at det er barnets opholdskommune, der har pligt til at yde hjælp til et barn eller en ung under 18 år. Underretningen skal derfor sendes til barnets eller den unges opholdskommune. Et barn eller en ung har som udgangspunkt samme opholdskommune som barnets/den unges forældre. Forældrenes opholdskommune er som udgangspunkt den kommune, hvor forældrene bor eller sædvanligvis opholder sig.

Hvis forældrene bor hver for sig:

Bor forældrene hver for sig, har barnet/den unge samme opholdskommune som den af forældrene, som barnet/den unge bor mest hos. Dette gælder uanset hvem af forældrene, der har forældremyndigheden over barnet/den unge. Bor barnet/den unge lige meget hos begge forældre, er bopælsregistreringen i CPR afgørende for, hvilken kommune der er barnets/den unges opholdskommune.

Hvis en elev er anbragt uden for hjemmet:

Hvis en elev er anbragt uden for hjemmet, er opholdskommunen den anbringende kommune, og underretningen skal sendes til den anbringende kommune.

Hvis du er i tvivl, er det altid bedre at underrette den "forkerte" kommune eller underrette begge kommuner end ikke at underrette. Hvis underretningen ikke er kommet til den rette kommune, har denne kommune pligt til at sende underretningen videre til rette kommune.

9 Kommunens behandling af din underretning

9.1 Registrering af underretningen

Kommunen har pligt til at foretage en central registrering af alle underretninger. Når kommunen modtager din underretning, skal den enhed i forvaltningen, der er ansvarlig for at behandle underretninger, vurdere, om barnets/den unges sundhed eller udvikling er i fare, og der derfor er akut behov for at iværksætte en foranstaltning. Vurderingen skal foretages inden for 24 timer.

Hvis kommunen vurderer, at barnet/den unge kan have behov for særlig støtte, skal kommunen undersøge barnets/den unges forhold via en børnefaglig undersøgelse. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt som muligt for barnet og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

9.2 Kommunen orienterer familien

Kommunen skal som udgangspunkt orientere forældrene om underretningen, og hvem den kommer fra. Hvis der er tale om overgreb, og mistanken er rettet mod forældrene, vurderer kommunen evt. i samarbejde med politiet, hvornår forældrene inddrages i sagen.

9.3 Du har krav på en tilbagemelding

Kommunen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning bekræfte modtagelsen af underretningen over for dig. Dette gælder dog ikke, hvis der er tale om en anonym underretning.

Kommunen skal desuden som udgangspunkt orientere dig som fagperson om, hvorvidt kommunen har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Orienteringen har til hensigt at bekræfte, at kommunen behandler sagen på behørig vis.

I nogle særlige tilfælde har du dog ikke krav på en orientering. Dette kan for eksempel gøre sig gældende, hvis familiens tillidsforhold til de offentlige myndigheder er af en sådan karakter, at udvekslingen af oplysninger vil skabe unødige barrierer for det videre samarbejde mellem parterne. Det kan endvidere være i tilfælde, hvor der eksisterer en konflikt mellem dig som fagperson og familien m.v.

Kommunen kan vælge også at orientere dig om, hvilken type foranstaltning kommunen har iværksat, og om den planlagte varighed heraf. Det gælder dog kun, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som du under udøvelse af dit arbejde kan yde barnet/den unge.

Kravene om tilbagemelding fremgår af *servicelovens § 155 b*.

9.4 Hvilke foranstaltninger kan kommunen iværksætte?

Det er kommunens ansvar at følge op på en underretning, herunder vurdere, om underretningen giver anledning til at iværksætte forebyggende støtte og hjælp eller en børnefaglig undersøgelse. Kommunen kan vurdere, at der ikke er behov for at iværksætte en undersøgelse, for eksempel hvis underretningen viser sig at være åbenbart grundløs eller skyldes en misforståelse. Kommunen beslutter på baggrund af den børnefaglige undersøgelse hvilke foranstaltninger, der skal iværksættes med henblik på at give barnet/den unge den nødvendige hjælp og støtte.

Kommunen kan iværksætte en lang række forskellige tiltag, herunder for eksempel psykologisk behandling, en fast kontaktperson for barnet/den unge, støtte i hjemmet, efterskoleophold, tilknytning af aflastningsfamilie eller anbringelse af barnet/den unge uden for hjemmet.

10 Underretning af Ankestyrelsen

Hvis du oplever, at kommunen ikke handler tilstrækkeligt hurtigt eller relevant på din underretning, kan du underrette direkte til Ankestyrelsen. Det fremgår af servicelovens § 65 stk. Det anbefales, at du forinden har taget kontakt til kommunen igen, da kommunen kan have iværksat støtte, som du ikke er bekendt med.

Ankestyrelsen har mulighed for, at:

- pålægge kommunen at foretage de nødvendige sagsbehandlingsskridt eller træffe de fornødne afgørelser
- træffe foreløbig afgørelse om frivillige støtteforanstaltninger
- træffe afgørelse om tvangsmæssige støtteforanstaltninger.

På Ankestyrelsens hjemmeside findes et skema, som du kan udfylde og indsende som en underretning. Ankestyrelsens kontaktoplysninger fremgår nedenfor under afsnit 11.

11 Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med underretninger

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fører tilsyn med fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler. Styrelsen fører i den forbindelse også tilsyn med, om skolernes praksis understøtter de ansattes skærpede pligt til at underrette til de sociale myndigheder. Skoleledelsen har en forpligtelse til at sikre, at alle medarbejdere på skolen kender deres skærpede underretningspligt, og skoleledelsen må ikke hverken direkte eller indirekte modarbejde overholdelsen af den skærpede underretningspligt.

Styrelsen ser i sit tilsyn bl.a. på omfanget af underretninger. Det er ikke muligt at fastsætte et tal for det forventede antal underretninger fra en skole, men hvis der kommer meget få underretninger fra en skole, hvor man på baggrund af bl.a. elevernes socioøkonomiske baggrund kunne forvente et højere antal underretninger, kan det fx være tegn på, at skolen lukker sig om sig selv. Det kan betyde at skolens ledelse, lærere og forældre vælger at håndtere fx problemer i hjemmet selv, uden at involvere de sociale myndigheder. Dermed kan der være en stor risiko for, at udsatte børn ikke får den hjælp, de skal have.

Styrelsen ser i sit tilsyn særligt på, hvordan man på skolen håndterer underretninger og hvilke rammer, der er sat op for at sikre, at medarbejderne opfylder deres underretningspligt, herunder hvordan ledelsen sikrer sig, at alle medarbejdere kender deres skærpede underretningspligt. Det kan fx handle om, hvorvidt man på skolen løbende drøfter underretningspligten, om man på skolen har faste procedurer for, hvordan man håndterer tegn på mistrivsel hos børn, hvem der inddrages og hvornår i en underretningsproces mv.

Styrelsen kan desuden i sit tilsyn tage kontakt til skolekommunen for at få oplysning om, hvorvidt kommunen modtager underretninger fra skolens ansatte, og hvordan kommunen oplever samarbejdet med skolen om underretninger, elever der mistrives mv.

Styrelsens vurdering af ovennævnte forhold indgår i de afgørelser, som styrelsen træffer i et tilsyn med, om en skole lever op til frihed og folkestyre-kravet. Frihed og folkestyre-kravet kan således omfatte spørgsmål om en skoles overholdelse af andet end det, der følger direkte af friskoleloven. Det kan fx være tilfældet, hvis der er tale om lovgivning, som har betydning for, om en skole i hele sit virke forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre. Den skærpede underretningspligt har en sådan betydning. Derfor skal skolen i hele sit virke understøtte, at skolens medarbejdere og ledere foretager underretning til de sociale myndigheder, når de har pligt til det. På den baggrund kan styrelsen fx udstede påbud om, at skolens praksis skal understøtte de ansattes skærpede pligt til at underrette til de sociale myndigheder. Forhold vedrørende underretninger kan også indgå i en samlet vurdering af, om en skole i hele sit virke lever op til frihed og folkestyre-kravet. Hvis en skoles ledelse og ansatte ikke overholder deres skærpede underretningspligt, kan det dermed være medvirkende til tilskudsmæssige konsekvenser for skolen.

Ansatte på skoler kan rette henvendelse til styrelsen, hvis de fx oplever, at ledelsen på skolen modarbejder de ansattes pligt til at underrette. Henvendelse kan ske til tlf.: 33925333, eller hvis man ønsker at være anonym til styrelsens whistleblowerordning tlf.: 24761277.

12 Regelgrundlaget

Den skærpede underretningspligt

Den skærpede underretningspligt følger af servicelovens § 153 og omfatter ifølge bestemmelsens stk. 1 personer, der udøver *offentlig tjeneste* eller *offentligt hverv*. Serviceloven kan findes på følgende link: www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/798.

Servicelovens § 153 lyder

§ 153. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
- 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Stk. 2. Skoleledere på folkeskoler skal underrette kommunalbestyrelsen, når en elev har ulovligt skolefravær på 15 pct. eller derover inden for et kvartal.

Stk. 3. Børne- og socialministeren kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov. Børne- og socialministeren kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt efter stk. 1, nr. 2, i forbindelse med aktiviteter uafhængigt af deres erhverv.

Bekendtgørelsen

Som det fremgår af § 153, stk. 3 kan social- og indenrigsministeren endvidere fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer. Der er fastsat regler herom i *bekendtgørelse nr. 1466 af 16. december 2010 om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service*:

§ 1. Følgende personer har underretningspligt over for kommunen efter stk. 2:

- 1) læger, der ikke er omfattet af personkredsen i servicelovens § 153, stk. 1,
- 2) ansatte ved frie grundskoler og frie kostskoler,
- 3) personer, der er beskæftiget i dag, fritids- og klubtilbud drevet som selvejende daginstitutioner eller privatinstitutioner efter dagtilbudslovens § 19, stk. 3 og 4, selvejende eller privat fritidshjem og klubtilbud efter dagtilbudslovens § 52, stk. 3 og 4 og § 66, stk. 3 og 4, privat dagpleje efter dagtilbudslovens § 21, stk. 3, private pasningsordninger efter dagtilbudslovens § 78, privat pasning med økonomisk tilskud efter dagtilbudslovens § 80 samt puljeordninger efter dagtilbudslovens §§ 101 og 102,
- 4) personer, der er beskæftiget ved opholdssteder, familiepleje, krisecentre, behandlingstilbud eller andre private tilbud, der for det offentlige udfører opgaver rettet mod personer med sociale eller andre særlige problemer.

Stk. 2. Underretningspligten foreligger, når personerne under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte efter servicelovens kapitel 11,

2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte efter servicelovens kapitel 11 på grund af de vordende forældres forhold, eller

3) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb.

Reglerne om tilbagemelding på en underretning fremgår af servicelovens § 155 b.

Tilbagemelding på en underretning

§ 155 b. Kommunalbestyrelsen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 152-154 bekræfte modtagelsen af underretningen over for den, der foretog underretningen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ved en underretning efter § 153 orientere den, der foretog underretningen, om, hvilken type foranstaltning den har iværksat, og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Opholdskommune

Der henvises til *kapitel 3 i bekendtgørelse af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område* (LBK nr. 826 af 16/08/2019 fra Social- og Indenrigsministeriet) i forhold til begrebet opholdskommune og til vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område nr. 9330 af 21/03/2019.

13 Kontaktinformationer

Ankestyrelsen (inden for normal åbningstid): Telefon 33 41 12 00 alle hverdage i tidsrummet 9-15.
Bed om at tale med afdelingen Børn.
E-mail: ast@ast.dk
Sikker e-mail: sikkermail@ast.dk (skal anvendes, hvis der indgår fortrolige oplysninger i din henvendelse)

Politi: Telefon 114

Hotline mod radikalisering: Telefon 41 74 90 90

For sparring på sager vedr. æresrelaterede konflikter, kontakt en af landets sikkerhedskonsulenter:

Sikkerhedskonsulenterne i Region Midtjylland: 41 87 20 49

Sikkerhedskonsulenterne i Region Syddanmark: 21 69 24 62

Sikkerhedskonsulent i Region Hovedstaden: 24 87 10 53

Sikkerhedskonsulent i Region Sjælland: 24 79 45 70

Sikkerhedskonsulent i Region Nordjylland: 25 20 28 49

14 Andet fagligt vejledningsmateriale

- Ankestyrelsen – fagpersoners særlige underretningspligt:
[born-familie/hvad-handler-din-klage-om/underretninger/fagpersoners-saerlige-underretningspligt](#)
- Socialstyrelsens vidensportal om udsatte børn og unge:
[vidensportal.dk/temaer](#)
- SISO – Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn
Her kan du få råd og vejledning om, hvad du kan gøre ved mistanke om overgreb, og du kan blandt andet læse om tegn og reaktioner på overgreb:
[socialstyrelsen.dk/born/overgreb/hjaelp-til-indsats/radgivning-om-overgreb](#)
- ”Den professionelle tvivl – Tegn og Reaktioner på seksuelle overgreb mod børn og unge”, udgivet af Socialstyrelsen:
[socialstyrelsen.dk/udgivelser/den-professionelle-tvivl-tegn-og-reaktioner-pa-seksuelle-overgreb-mod-born-og-unge](#)
- Pjecen: ”Dialog om tidlig indsats – Udveksling af oplysninger i det tværfaglige SSD-samarbejde og fagpersoners underretningspligt”, udgivet af Socialstyrelsen:
[viden.sl.dk/media/6395/03k_servicestyrelsen_enkelt_low11.pdf](#)
- Søg i Socialstyrelsens udgivelser om børn og unge:
[socialstyrelsen.dk/udgivelser](#)
- Vejledning om sårbare unge på efterskole:
[www.vifo.dk/vidensbank/downloads/saarbare-unge-en-vejledning-til-efterskolerne/98d5538b-8bd2-43ca-b9ee-a2c600d304ae](#)
- 10 trin til det gode samarbejde mellem efterskoler og kommuner omkring sårbare og udsatte unge - Gode relationer, tydelige rammer, klar kommunikation:
[www.efterskolerne.dk/Faglig_viden/Publikationer/Gode_relationer](#)
- Informationer om SSP-samarbejdet i de enkelte politikredse:
[politi.dk/politikredse](#)
(Vælg den enkelte politikreds og derefter ”Om”, og herefter ”Kampagner og særlige indsatser”)
- Håndbog til kommuner om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol:
[uim.dk/filer/integration/aere_haendbog_endelig_070618.pdf](#)
- Brochuren Negativ social kontrol - Få øget kendskab til bekymringstegn og handlemuligheder i arbejdet med negativ social kontrol og brochuren Ekstremisme - Få øget kendskab til opmærksomhedspunkter og handlemuligheder i arbejdet med forebyggelse af ekstremisme, målrettet lærere, undervisere og skoleledere:
[www.duu.dk/nyhed-foldere](#)

15 Regler

- Lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 (serviceloven), herunder § 49 a-b om SSD-samarbejdet, § 65, stk. 5 om underretning af Ankestyrelsen, § 153 om den skærpede underretningspligt, § 154 om den almindelige underretningspligt og § 155 b om orientering af underretter:
www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/798
- Lov om friskoler og private grundskoler mv. om blandt andet § 1, stk. 2. om frihed og folkestyrekravet og § 5, stk. 10 tavshedspligt for ansatte på privat – og friskoler:
www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/816
- Bekendtgørelse af Lov om efterskoler og frie fagskoler herunder § 1, stk. 5. om frihed og folkestyrekravet og § 7, stk. 5 om tavshedspligt for ansatte på efterskoler og frie fagskoler:
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=209862
- Forvaltningslovens § 27 om tavshedspligt:
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161411
- Straffelovens § 152 om tavshedspligt:
www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/976
- Retsplejelovens § 115 om SSP-samarbejdet:
www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/938
- Bekendtgørelse nr. 1466 af 16. december 2010 om underretningspligt overfor kommunen efter lov om social service § 1, stk. 1, nr. 2, om underretningspligt for ansatte på frie skoler og frie kostskoler:
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=135057
- Bekendtgørelse nr. 826 af 16. august 2019 af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, kapitel 3:
www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/826
- Bekendtgørelse om behandling af klager til Dansk Center for Undervisningsmiljø om mobning og lignende (BEK nr. 255 af 6/4/2018):
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=200484
- Vejledning nr. 9142 af 26. februar 2019 om særlig støtte til børn og unge og deres familier:
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=205101
- Vejledning nr. 9330 af 21. marts 2019 om retssikkerhed og administration på det sociale område, kap. 33 om begrebet 'opholdskommune':
www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2019/9330

**Vejledning om underretningspligten
- til ansatte på fri- og privatskoler, efterskoler og frie
fagskoler**

Oktober 2020

ISBN nr:

978-87-603-3266-1 (web udgave)

x978-87-603-3267-8 (trykt udgave)

Design: Center for kommunikation og presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

